

ESTONIA

SPIS TREŚCI

1. Informacje ogólne o Estonii.....	2
1.1. Informacje geograficzne	2
1.2. Cechy charakterystyczne Estonii	2
1.3. Powszechnie święta narodowe i dni wolne od pracy	2
1.4. Telefony alarmowe i informacyjne	3
1.5. Adresy polskich placówek dyplomatycznych.....	3
1.6. Adresy informacyjnych stron internetowych o Estonii w języku polskim i angielskim	3
1.7. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu.....	3
2. Praca w Estonii.....	3
2.1. Podejmowanie pracy przez obywateli Polski w Estonii	3
2.1.1. Zasady dostępu obywateli polskich do estońskiego rynku pracy	3
2.1.2. Prowadzenie własnej działalności gospodarczej w Estonii	4
2.1.3. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu	5
2.2. Sposoby poszukiwania pracy w Estonii.....	5
2.2.1. Publiczne służby zatrudnienia.....	5
2.2.2. Europejskie Służby Zatrudnienia EURES	6
2.2.3. Niepubliczne agencje pośrednictwa pracy	6
2.2.4. Prasa	6
2.2.5. Inne sposoby poszukiwania pracy.....	6
2.2.6. Ubieganie się o pracę	6
2.2.7. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu	7
2.3. Warunki pracy.....	7
2.3.1. Rodzaje umów o pracę.....	7
2.3.2. Czas pracy	7
2.3.3. Urlop wypoczynkowy	7
2.3.4. Wynagrodzenie za pracę	8
2.3.5. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu	8
2.4. Podatki	8
2.4.1. Podatek dochodowy od osób fizycznych	8
2.4.2. Podatek od towarów i usług - <u>VAT</u>	8
2.4.3. Inne podatki i opłaty lokalne.....	9
2.4.4. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu	9
2.5. Zabezpieczenie społeczne	9
2.5.1. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych – beneficjenci i warunki uzyskania	9
2.5.1.1. Emerytura.....	9
2.5.1.2. Świadczenia na wypadek choroby	10
2.5.1.3. Świadczenia na wypadek macierzyństwa	10
2.5.1.4. Renta z tytułu niezdolności do pracy	10
2.5.1.5. Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych	11
2.5.2. Inne świadczenia socjalne – beneficjenci i warunki uzyskania	12
2.5.2.1. Świadczenia rodzinne	12
2.5.2.2. Świadczenia z tytułu bezrobocia.....	13
2.5.3. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu	14
2.6. Staże w Estonii.....	14
3. Warunki życia	14
3.1. Zakwaterowanie	14
3.2. Prawo jazdy.....	14

3.3. System edukacji	15
3.4. Uznawalność dyplomów i kwalifikacji dla celów zawodowych	16
3.5. Kursy języka narodowego.....	17
3.6. System opieki zdrowotnej.....	17
3.6.1. Ogólne zasady dostępu do usług medycznych.....	17
3.6.2. Ubezpieczenie zdrowotne	17
3.6.3. Dokumenty niezbędne do uzyskania świadczeń medycznych.....	18
3.7. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu.....	19

1. Informacje ogólne o Estonii

1.1. Informacje geograficzne

Estonia (*Republika Estońska, Eesti Vabariik*) to państwo położone w północno-wschodniej części kontynentu europejskiego, na wschodnich wybrzeżach Morza Bałtyckiego, nad Zatoką Botnicką i Ryską. Obszar 45.227 km². Estonia graniczy na wschodzie z Rosją, na południu z Łotwą, na północy, poprzez Zatokę Botnicką, z Finlandią. W skład Estonii wchodzi 1521 wysp na Morzu Bałtyckim. W większości są to bezludne wyspy. Zajmują one blisko 10% powierzchni całego kraju. Największą z wysp jest Saaremaa. Ukształtowanie terenu w dużej mierze jest nizinne. Klimat wilgotny umiarkowany. Średnie temperatury -2,0°C zimą (w lutym może spadać do -20°C) oraz +19,4°C latem (zazwyczaj w lipcu może wzrastać do +30°C), przy średniej rocznej sumie opadów 570 mm.

1.2. Cechy charakterystyczne Estonii

Stolica	Tallin (400 000 mieszkańców)
Ustrój polityczny	Demokracja parlamentarna
Parlament	Zgromadzenie Państwowe (Riigikogu) w skład którego wchodzi 101 deputowanych, wybieranych w wyborach powszechnych na 5 lat
Głowa państwa	Prezydent
Szef rządu	Premier
Powierzchnia całkowita	45 227 km ²
Liczba ludności	1 315 000
Waluta	Euro (od 1 stycznia 2011)
Podział terytorialny	15 okręgów, 185 obszary wiejskie oraz 30 miasta

Językiem urzędowym jest estoński, powszechnie znany jest również rosyjski, a w kontaktach biznesowych dominuje angielski.

Najliczniejszymi grupami etnicznymi są Estończycy (69%) i Rosjanie (26%). Mniejszości narodowe stanowią Ukraińcy (2%), Białorusini (1%), Finowie (1%) oraz przedstawiciele kilku innych narodowości (1%).

Dominującym wyznaniem jest luteranizm.

1.3. Powszechne święta narodowe i dni wolne od pracy

1 stycznia – Nowy Rok

24 lutego – Dzień Niepodległości

Wielki Piątek

Wielkanoc

1 maja – Święto Wiosny

15 maj – Zielone Świątki (Zesłanie Ducha Świętego)
23 czerwca – Święto Zwycięstwa
24 czerwca – Dzień Świętego Jana
20 sierpnia – Święto Odzyskania Niepodległości
25 grudnia – Boże Narodzenie
26 grudnia – drugi dzień Świąt Bożego Narodzenia

1.4. Telefony alarmowe i informacyjne

Kod telefoniczny: +372

Policja, Pogotowie Ratunkowe i Straż pożarna: 112

Wypadki na morzu: 6399500

1.5. Adresy polskich placówek dyplomatycznych

Ambasada RP w Tallinnie

Suur-Karja 1

10140 Tallinn

tel. +372 627-82-01

tel. +372 627-82-06

fax +372 644-52-21

eetalamb@msz.gov.pl

<http://tallinn.msz.gov.pl/pl/>

Referat Konsularny Ambasady

tel.: (+372) 627-82-08,

fax: (+372) 627-82-13

tallinn.amb.rk@msz.gov.pl

(+372) 553 21 14 - numer dyżurny (komórkowy) czynny całodobowo, również w dni wolne od pracy w sytuacjach zagrożenia życia lub zdrowia, wymagających natychmiastowej interwencji konsula.

1.6 Adres informacyjnych stron internetowych o Estonii w języku polskim i angielskim

<http://www.visitestonia.com>

<http://www.estonica.org>

1.7. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu

<http://www.tallinn.msz.gov.pl> – Ambasada RP w Tallinnie

<http://www.eesti.pl> – polski serwis o Estonii

2. Praca w Estonii

2.1. Podejmowanie pracy przez obywateli Polski w Estonii

2.1.1. Zasady dostępu obywateli polskich do estońskiego rynku pracy

Pozwolenie na pobyt

Od 1 maja 2004 roku kwestie związane z prawem pobytu/pracy są regulowane Ustawą o Obywatelu Unii Europejskiej, której tekst w wersji angielskiej (Citizen of European Union Act) jest dostępny na stronie internetowej:

https://www.riigiteataja.ee/en/compare_original?id=519122013002 .

Obywatele UE przez 90 dni mogą mieszkać w Estonii bez załatwiania jakichkolwiek formalności. Kartę potwierdzającą prawo pobytu (*ID Karta*) należy uzyskać wówczas, gdy podejmiesz pracę, założysz firmę lub rozpoczniesz studia. W przypadku podjęcia zatrudnienia na złożenie wniosku jest pięć dni. O kartę należy się też postarać, jeśli pobyt w Estonii będzie trwał dłużej niż 90 dni. Wtedy również trzeba udowodnić, że posiada się pracę, firmę, rozpoczęto studia albo zamierzamy żyć z oszczędności lub zagranicznej emerytury. Uwaga – podobnie jak w wielu innych krajach, w Estonii można przedłużyć pobyt do 6 miesięcy bez zdobywania pozwolenia, o ile szukamy pracy i zarejestrujemy się w miejscowym Urzędzie Pracy (Töötukassa).

Po kartę pobytu należy zgłosić się osobiście do jednego z lokalnych (dzielnicowych) Biur Rejestracji Ludności Urzędu Miasta (*Rehvastikuregister Osakond*). Należy przedstawić dowód tożsamości i dokument potwierdzający miejsce zamieszkania (umowa najmu lub kupna-sprzedaży lokalu). W zamian otrzymujemy swój osobisty numer identyfikacyjny, czyli estoński odpowiednik PESEL-u (*Isikukood*). Drugi krok po rejestracji to wizyta w Urzędzie ds. Obywatelstwa i Migracji (*Kodakondsus- ja Migratsiooniamet*), stanowiącym obecnie część [Zarządu Policji i Straży Granicznej](#) (*Politsei- ja Piirivalveamet*). Można też odwiedzić wojewódzkie delegatury tego urzędu lub przedstawicielstwa dyplomatyczne Estonii za granicą (np. Ambasadę Estonii w Warszawie). W jednej z tych instytucji należy złożyć wniosek o potwierdzenie prawa do czasowego pobytu oraz wydanie karty identyfikacyjnej (*ID Karta*), potwierdzającej okres, na jaki wydano pozwolenie na pobyt. Na decyzję jest 30 dni. Wydanie pozwolenia potwierdza się stosownym wpisem w dowodzie tożsamości.

Praca

Estonia nie stosuje żadnych ograniczeń w stosunku do obywateli Państw Członkowskich Unii Europejskiej (UE) w kwestii osiedlania się lub podjęcia pracy na swoim terytorium.

W celu poszukiwania pracy obywatel UE ma prawo na pobyt w Estonii do 6 miesięcy, ale pod warunkiem, że zarejestruje się w Urzędzie Pracy, w trybie przewidzianym w Ustawie o rynku pracy (Employment Service Act – www.just.ee). Pozwolenie na pobyt w celu podjęcia pracy wydaje się obywatelowi UE pod warunkiem, że pracodawca jest zarejestrowany w Estonii. W takim przypadku wnioskodawca powinien do wniosku załączyć: dane pracodawcy, miejsca zatrudnienia i odpowiednią umowę. Natomiast, pozwolenie na pobyt w celu prowadzenia działalności gospodarczej wydawane jest Obywatelowi UE w przypadku jego udziału w spółce prawa handlowego lub też w celu prowadzenia działalności gospodarczej jako osoba fizyczna, o ile tego typu działalność jest zarejestrowana zgodnie z Kodeksem Handlowym. Pozwolenie jest wydawane na okres 5 lat i może być przedłużone na kolejne 5 lat, o ile w międzyczasie nie uległy zmianie warunki zezwolenia lub też nie wystąpiły okoliczności, które mogłyby być podstawą do odmowy przedłużenia.

Obywatel UE ma obowiązek zarejestrowania się w Urzędzie Pracy w ciągu miesiąca od dnia otrzymania pozwolenia.

2.1.2. Prowadzenie własnej działalności gospodarczej w Estonii

Założenie przedstawicielstwa/filii firmy

W celu założenia **przedstawicielstwa** wymagane są następujące dokumenty: wniosek firmy, wyciąg z rejestru handlowego, zezwolenie na powołanie przedstawicielstwa / filii (o ile jest to wymagane przez prawo), postanowienie o powołaniu dyrektorów przedstawicielstwa (zagranicznego i estońskiego), kopię aktu założycielskiego firmy, dane adresowe.

Przedstawicielstwo może podjąć swoją działalność od momentu jego wpisania do Rejestru Handlowego, przy czym nie posiada ono osobowości prawnej. Księgowość przedstawicielstwa powinna być prowadzona niezależnie od firmy, a bilans roczny (poświadczony notarialnie) wymaga zgłoszenia, po zakończeniu roku obrachunkowego, do Rejestru Handlowego.

W celu zarejestrowania **falii** firmy wymagane są następujące dokumenty: nazwa firmy i filii, ich adresy, profil działalności, wyciąg z Rejestru Handlowego, przepisy regulujące działalność firmy w jej własnym kraju, dane dot. wielkości kapitału zakładowego, nazwisko osoby, która będzie zarządzała firmą i inne, przewidziane przez miejscowe przepisy.

Założenie firmy

Kwestie te reguluje Kodeks Handlowy Estonii (Commercial Code – www.just.ee). Zgodnie z nim działalność gospodarcza może być prowadzona przez:

- osoby fizyczne,
- osoby prawne w formie: spółki cywilnej (TÜ), spółki partnerskiej z o.o. (UÜ) – odpowiednik polskiej spółki komandytowej, spółki z o.o. (OÜ) i spółki akcyjnej (AS).

Firmę można założyć poprzez rejestrację elektroniczną na portalu

<https://ettevotjaportaal.rik.ee/index.py?chlang=eng>

2.1.3. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu

<http://www.rik.ee/en>

<http://www.investinestonia.com>

<http://www.eesti.ee>

<http://www.just.ee>

<http://www.estemb.pl> - strona ambasady estońskiej w Warszawie

<http://www.politsei.ee> - Zarząd ds. Migracji i Obywatelstwa

<http://www.tallinn.ee>

<http://www.tartu.ee>

<http://www.parnu.ee>

2.2. Sposoby poszukiwania pracy w Estonii

2.2.1. Publiczne służby zatrudnienia

Infolinia publicznych służb zatrudnienia Tel. 15501 Skype: [tootukassa](https://www.skype.com/invite/tootukassa) Skype: [tootukassa](https://www.skype.com/invite/tootukassa)

Skype: [tootukassa](https://www.skype.com/invite/tootukassa) Skype: [tootukassa](https://www.skype.com/invite/tootukassa)

e-mail: info@tootukassa.ee

info@tootukassa.ee info@tootukassa.ee info@tootukassa.ee

Adresy urzędów pracy w Estonii:

Hiiumaa Employment Office: Põllu 17, 92414 Kärkla, tel. (372) 462 23 65, fax (372) 462 23 66, hiiu@tootukassa.ee

Ida-Virumaa Employment Office: Rakvere 8, 41532 Jõhvi, tel (372) 332 17 00, fax (372) 332 17 38 idaviru@tootukassa.ee

Jõgevamaa Employment Office: Suur 14, 48306 Jõgeva, tel (372) 776 68 70, fax (372) 776 68 71, jogeva@tootukassa.ee

Järvamaa Employment Office: Tallinna 18, 72711 Paide, tel. (372) 385 91 60, fax (372) 385 91 61, jarva@tootukassa.ee

Läänemaa Employment Office: Jaama 13, 90507 Haapsalu, tel. (372) 472 70 75, fax (372) 472 70 76, laane@tootukassa.ee

Lääne -Virumaa Employment Office: Fr. R. Kreutzwaldi 5A , 44314 Rakvere , tel. (372) 326 03 30, fax (372) 326 03 47, laaneviru@tootukassa.ee

Põlvamaa Employment Office: Kesk 42, 63308 Põlva, tel. (372) 799 09 60, fax (372) 799 09 59, polva@tootukassa.ee

Pärnumaa Employment Office: Hommiku 1, 80010 Pärnu, tel. (372) 447 93 00, fax (372) 447 93 01, parnu@tootukassa.ee

Raplamaa Employment Office: Tallinna mnt 14, 79513 Rapla, tel. (372) 483 01 40,
fax (372) 483 01 54, rapla@tootukassa.ee

Saaremaa Employment Office: Tallinna 16, 93819 Kuressaare, tel. (372) 452 18 80,
saare@tootukassa.ee

Tallinn Employment Office: Pärnu mnt 139, 11317 Tallinn, tel. (372) 614 86 50, fax (372) 614 86
51, tallinn@tootukassa.ee

Tartumaa Employment Office:

Riia 2

Riia 2, 51004 Tartu, tel. (372) 737 72 00,
fax (372) 737 71 01, tartu@tootukassa.ee

Valgamaa Employment Office: Vabaduse 26, 68204 Valga, tel. (372) 766 62 50,
fax (372) 766 62 51, valga@tootukassa.ee

Viljandimaa Employment Office: Tallinna 19/21, 71013 Viljandi, tel. (372) 435 00 50,
fax (372) 435 00 67, viljandi@tootukassa.ee

Võrumaa Employment Office: Jüri 19a, 65620 Võru, tel. (372) 786 87 50, fax (372) 786 87 66,
voru@tootukassa.ee

Inspekcja Pracy: Gonsiori 29, 10147 Tallinn, tel. (372) 6406000, <http://www.ti.ee>, e-mail:
jurist@ti.ee

2.2.2. Europejskie Służby Zatrudnienia EURES

Osoby, które chcą podjąć pracę w Estonii, mogą skontaktować się z doradcą EURES, który jest w każdym lokalnym urzędzie pracy w Estonii. Wszelkie pytania można kierować bezpośrednio do doradców EURES, których dane teleadresowe można znaleźć na stronie www.eures.europa.eu (menu: doradcy EURES) lub estońskiej stronie służb EURES www.eures.ee.

2.2.3. Niepubliczne agencje pośrednictwa pracy

Wykaz niepublicznych agencji pośrednictwa pracy znaleźć można na stronach internetowych, w książce telefonicznej i w gazetach.

2.2.4. Prasa

Główne gazety w Estonii:

Eesti Päevaleht: <http://www.epl.ee>

Postimees: <http://www.postimees.ee>

Äripäev: <http://www.aripaev.ee>

2.2.5. Inne sposoby poszukiwania pracy

Adresy portali internetowych pomocnych w poszukiwaniu pracy:

www.ej.ee

www.cvkeskus.ee

www.cv.ee

www.cvok.ee

www.palkamind.ee

2.2.6 Ubieganie się o pracę

(wymagane dokumenty – CV, list motywacyjny i inne)

W Estonii najbardziej popularnym sposobem szukania pracy jest korzystanie z baz danych online. Wskazane jest korzystanie z krótkich formularzy aplikacyjnych dostępnych online.

Mile widziane jest dołączenie referencji lub podanie kontaktu w CV do osób, które mogą potwierdzić nasze kwalifikacje.

List motywacyjny

List motywacyjny powinien zawierać odpowiedzi na następujące pytania: Jakie są oczekiwania kandydata wobec danego stanowiska? Jakie są zalety (3–5) kandydata, które mogą zainteresować potencjalnego pracodawcę? Dlaczego osoba chce pracować w danej firmie? Dlaczego pracodawca powinien zatrudnić właśnie daną osobę na dane stanowisko?

Aby wywrzeć dobre wrażenie na pracodawcy warto zebrać informacje na temat firmy, przygotować się do rozmowy, przewidzieć pytania jakie mogą paść ze strony pracodawcy. Czasami aplikujący o pracę może być poproszony o wypełnienie testu z wiedzy ogólnej. Rekrutacji może też towarzyszyć praktyczne sprawdzenie umiejętności wymaganych na danym stanowisku pracy.

W przypadku pozytywnego rozpatrzenia aplikacji o pracę pracodawcy zwykle telefonicznie informują o wyniku. Przy decyzji negatywnej informacji udzielają na piśmie (listownie lub mailem)

2.2.7. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu

<http://www.cvkeskus.ee>

<http://www.cv.ee>

2.3. Warunki pracy

2.3.1. Rodzaje umów o pracę

Zgodnie z prawem Estonii, zawierana umowa o pracę powinna określać: czas pracy, wysokość płacy, informacje na temat urlopu, a także formy pracy oraz zakres obowiązków z nią związanych.

Umowa o pracę sporządzana jest w dwóch egzemplarzach: kopia i oryginał; jedną z nich zatrzymuje pracodawca, a drugą pracownik. Ustna umowa o pracę może być zawarta z pracownikiem na maksymalnie dwa tygodnie. Umowa nabiera ważności z chwilą jej podpisania lub rozpoczęcia pracy.

Umowa może być podpisana na okres próbny. Nie może ona jednak przekraczać czterech miesięcy. Podczas umowy na czas określony, zarówno pracownik, jak i pracodawca mogą rozwiązać umowę o pracę. Pracownik może rozwiązać umowę, jednak musi powiadomić o tym pracodawcę trzy dni wcześniej.

2.3.2. Czas pracy

W Estonii zazwyczaj czas pracy pracownika wynosi osiem godzin dziennie, czyli czterdzieści godzin tygodniowo. Soboty i niedziele są generalnie dniami wolnymi od pracy.

Praca w nadgodzinach wymaga zgody stronami, istnieją jednak pewne ograniczenia w zakresie pracy w nadgodzinach dla: kobiet w ciąży, górników oraz osób, które nie mogą pracować w nadgodzinach z powodu przeciwwskazań lekarza.

Całkowity czas pracy, łącznie z nadgodzinami, nie może być większy niż przeciętnie 48 godzin tygodniowo przez 4 miesiące w trakcie cyklu rozliczeniowego.

2.3.3. Urlop wypoczynkowy

Urlop przysługuje w ciągu roku pracy, który zaczyna się od dnia, w którym pracownik rozpoczyna pracę i kończy tego samego dnia następnego roku. Zazwyczaj przysługuje 28 dni kalendarzowych urlopu wypoczynkowego.

Pracownicy, którzy pracowali przez ostatnie 6 miesięcy i jest to ich pierwszy rok pracy, mają prawo do urlopu proporcjonalnie do przepracowanych miesięcy. Na mocy porozumienia między stronami, pracownik, który pracuje pierwszy rok, może wykorzystać cały urlop. Pracownikowi

przysługuje urlop bezpłatny, przyznawany przez pracodawcę na mocy porozumienia między stronami. Pracodawca płaci pracownikowi za urlop wypoczynkowy i urlop dodatkowy. Pieniądze za urlop muszą być wypłacone przed rozpoczęciem urlopu, najpóźniej dzień przed urlopem.

2.3.4. Wynagrodzenie za pracę

W Estonii minimalne wynagrodzenia określone jest w rozporządzeniu rządu. Zabrania się wypłaty wynagrodzenia niższego od minimalnego. Osoba rozpoczynająca pracę powinna uzgodnić z pracodawcą wynagrodzenie brutto i warunki zmiany płacy. Minimalne miesięczne wynagrodzenie to 500 euro. Natomiast średnie miesięczne wynagrodzenie w III kwartale 2018 to 1 291 euro. W większości przypadków wypłaty są przekazywane na konto i podobnie, jak w Polsce płatne raz na miesiąc.

2.3.5. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu

<http://www.stat.ee> - serwis publikujący przeróżne statystyki na temat Estonii

<http://www.ti.ee> - Inspektorat Pracy, agencja rządu Estonii

<http://www.emta.ee> - Ministerstwo Podatków

2.4. Podatki

2.4.1. Podatek dochodowy od osób fizycznych

W Estonii obowiązuje podatek dochodowy od osób fizycznych (potrąca i odprowadza pracodawca).

W 2018 roku obowiązuje stawka podatkowa **20%** (stawka podstawowa)

Zwolnienia podatkowe

Kwota wolna od podatku wynosi w roku 2018 rok – 2100 euro miesięcznie.

2.4.2. Podatek od towarów i usług - VAT

Podstawowa stawka podatku VAT wynosi 20%. W szczególnych przypadkach mogą być także stosowane niższe stawki 9% i 0%.

Zwrot podatku VAT

Wniosek o zwrot podatku VAT należy przesłać do

Urzędu ds. Podatków i Cel

Maksu- ja Tolliameti

Lõõtsa 8a

15176 Tallinn, Estonia,

emta@emta.ee,

tel. 880 0810 (telefonując z Estonii), <http://www.emta.ee>

Do wniosku należy załączyć:

- oryginały faktur/rachunków zawierające dane sprzedawcy towaru/usługi (nazwa, adres, NIP, REGON), dane kupującego (jw.), nazwę towaru/usługi, ilość/rodzaj, wartość towaru/usługi brutto, netto i kwotę VAT oraz wysokość ew. zniżki i dowód zapłaty;
- zaświadczenie z Urzędu Skarbowego właściwego dla miejsca siedziby wnioskodawcy, że jest on płatnikiem VAT z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej (konieczne jest poświadczone tłumaczenie zaświadczenia na j. estoński lub angielski).

Wniosek dotyczy wyłącznie towarów/usług nabytych w poprzednim roku kalendarzowym. Zwrot podatku następuje w ciągu 6 miesięcy od daty wpływu wniosku.

Tekst ustawy w języku angielskim (Value Added Tax Act) jest opublikowany na stronie <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/527022014003/consolide/current> .

2.4.3. Inne podatki i opłaty lokalne

Obowiązujące w Estonii podatki to: podatek dochodowy, podatek socjalny, podatek od nieruchomości, VAT, cło i akcyza. Podatki lokalne to: podatek od sprzedaży, podatek od łodzi, podatek od reklamy, opłata drogowa, opłata motorowerowa, podatek od zwierząt, podatek od rozrywki, opłaty parkingowe.

Podatek akcyzowy:

Akcyzą objęte są: paliwa, alkohole, napoje alkoholowe, tytoń i wyroby tytoniowe, opakowania.

Podatek dochodowy od osób prawnych:

W przypadku zainwestowania wypracowanego zysku osoby prawne w Estonii ustawowo są zwolnione z obowiązku podatkowego. Nie obejmuje to: świadczeń na rzecz pracowników, prezentów i darowizn na rzecz osób fizycznych i prawnych, organizacji i związków zawodowych, dywidend i innych rodzajów świadczeń związanych z podziałem zysków, wydatków nie związanych z prowadzeniem działalności.

2.4.4. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu

<http://www.just.ee>

<http://www.riigiteataja.ee>

<http://www.emta.ee>

<http://www.workinestonia.com>

2.5. Zabezpieczenie społeczne

2.5.1. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych – beneficjenci i warunki uzyskania

2.5.1.1. Emerytura

W Estonii występują dwa typy świadczeń emerytalnych: emerytura wypłacana w oparciu o wiek emerytalny, niezdolność do pracy oraz rentę wypadkową i minimum emerytalne gwarantowane przez państwo.

Rezydenci i obcokrajowcy przebywający w Estonii na podstawie tymczasowego pozwolenia na pobyt mają prawo do emerytury.

Osoba, która skończyła 63 lata i posiada 15 lat stażu pracy w Estonii, ma prawo ubiegać się o emeryturę. Świadczenie emerytalne przysługuje osobie, która spełnia następujące warunki:

- skończyła 63 lata, lecz nie kwalifikuje się do otrzymywania emerytury właściwej i mieszka w Estonii na stałe bądź ma tymczasowe zameldowanie przez ostatnie pięć lat może otrzymać emeryturę minimalną (gwarantowaną przez państwo) – stanowi ona 100% podstawy emerytalnej w kraju;
- osiągnęła wymagany wiek i pobierała emeryturę na podstawie niezdolności do pracy – stanowi ona 100% podstawy emerytalnej w kraju;
- straciła zdolność do pracy, a uszczerbek na zdrowiu tym spowodowany wynosi nie mniej niż 40%, jednocześnie nie nabyła prawa do emerytury z tytułu niezdolności do pracy, jest na stałe zameldowana w Estonii bądź posiada podstawę do tymczasowego zameldowania w Estonii przez ostatni rok przed wystąpieniem z wnioskiem o emeryturę – stawka tej emerytury jest proporcjonalna do uszczerbku na zdrowiu;
- członkowi rodziny, których żywiciel zmarł, i miał niewystarczający okres pracy do uzyskania świadczenia, był na stałe zameldowany w Estonii, bądź posiadał podstawy do tymczasowego zamieszkania w Estonii rok przed śmiercią; wysokość świadczeń wypłacanych członkom rodziny, którzy stracili żywiciela jest następująca: 100% podstawy świadczenia w kraju na trzech lub więcej członków rodzin, 80% podstawy świadczenia w kraju na dwóch członków rodziny, 50% podstawy świadczenia na jednego członka rodziny.

W Estonii wydłużono wiek emerytalny do 65 lat. Obowiązuje on od 2017 roku wobec osób urodzonych po 1954 roku. Oznacza to, że wiek emerytalny kobiet i mężczyzn urodzonych po 1954 roku wzrasta o 3 miesiące na każdy rok. W przypadku osób urodzonych w 1961 roku osiągnie 65 lat.

Więcej informacji na stronie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych:
<http://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/old-age-pension/>

2.5.1.2. Świadczenia na wypadek choroby

W razie choroby, pracownik może otrzymać do czterech miesięcy płatnego zwolnienia. Wynagrodzenie brutto w tym okresie stanowi 60% lub 80% średniego wynagrodzenia z ostatnich sześciu miesięcy w zależności od tego, czy pracownik jest hospitalizowany. Po upływie czterech miesięcy, komisja medyczna przedłuża okres płatnego zwolnienia lub orzeka o inwalidztwie.

Więcej informacji na www.e-tervis.ee

2.5.1.3. Świadczenia na wypadek macierzyństwa

Celem zasiłku macierzyńskiego jest zrekompensowanie utraty zarobków w trakcie sprawowania opieki nad dzieckiem. Prawo do pobierania tego zasiłku posiadają: rodzice, rodzice adopcyjni, rodzice zastępczy oraz prawni opiekunowie dziecka mający stałe lub czasowe prawo pobytu na terytorium Estonii. Zasiłek macierzyński jest wypłacany do czasu osiągnięcia przez dziecko wieku 12 miesięcy. Matka traci prawo do zasiłku, gdy w rażący sposób uchybia obowiązkowi macierzyńskiemu. W wypadku ciąży mnogiej prawo do zasiłku przysługuje tylko jednemu z rodziców. Zasiłek jest wypłacany na koniec każdego miesiąca. Wysokość zasiłku jest obliczana na podstawie wysokości składki na ubezpieczenie społeczne płaconej przez osobę zainteresowaną i stanowi określony procent od jej miesięcznych dochodów.

Aby ubiegać się o zasiłek, osoba zainteresowana musi złożyć wypełniony wniosek wraz z dowodem tożsamości do Wydziału Rentowego (Pension Board), właściwego ze względu na miejsce zamieszkania. Jeśli wnioskodawca przebywa na urlopie macierzyńskim, musi przedstawić również zaświadczenie od pracodawcy zawierające informacje o wymiarze tego urlopu. Zaświadczenie takie może być dostarczone osobiście lub przez pocztę.

W okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego nie przysługuje zasiłek pielęgnacyjny. Wypłata zasiłku pielęgnacyjnego zostaje wznowiona po ustaniu wypłaty zasiłku macierzyńskiego i trwa aż do osiągnięcia przez dziecko wieku 3 lat. Zasiłek macierzyński jest obciążony podatkiem od dochodów.

2.5.1.4. Renta z tytułu niezdolności do pracy

Zasiłek socjalny dla osób niepełnosprawnych jest przyznawany i wypłacany: osobom z lekkim, umiarkowanym lub znacznym stopniem niepełnosprawności, mających stałe pozwolenie na pobyt w Estonii oraz mających pozwolenie na pobyt czasowy – jeśli niepełnosprawność powoduje dodatkowe koszty utrzymania.

Istnieją różne rodzaje zapomóg finansowych dla osób niepełnosprawnych: dla dorosłej osoby niepełnosprawnej, dla dziecka niepełnosprawnego, dla opiekuna osoby niepełnosprawnej, dla niepełnosprawnego rodzica, zapomoga edukacyjna, zapomoga rehabilitacyjna, a także zapomoga na szkolenie i przystosowanie miejsca pracy osoby niepełnosprawnej.

Zasiłek dla dorosłej osoby niepełnosprawnej jest wypłacany miesięcznie od momentu ukończenia 16 roku życia i ma na celu rekompensatę dodatkowych wydatków poniesionych z powodu niepełnosprawności pod warunkiem podjęcia planowej rehabilitacji.

Zasiłek ten jest wypłacany w następującej wysokości:

- 160% wymiaru renty socjalnej dla osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności;
- 105% wymiaru renty socjalnej dla osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności;
- oraz 50% wymiaru renty socjalnej dla osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności.

Zasiłek na dziecko niepełnosprawne jest płacony miesięcznie aż do osiągnięcia wieku 16 lat. Ma na celu rekompensatę dodatkowych wydatków poniesionych z powodu niepełnosprawności i kosztów rehabilitacji.

Zasiłek ten jest wypłacany w następującej wysokości:

- 315% wymiaru renty socjalnej dla dziecka ze znacznym stopniem niepełnosprawności;
- oraz 270% wymiaru renty socjalnej dla dziecka z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Miesięczny zasiłek dla opiekuna osoby niepełnosprawnej przysługuje:

- jednemu z rodziców, macosze lub ojczymowi dziecka z lekkim, umiarkowanym lub znacznym stopniem niepełnosprawności, jeśli sprawowanie opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym uniemożliwia podjęcie pracy zawodowej, w wysokości 75% wymiaru renty socjalnej;
- jednemu z rodziców, macosze lub ojczymowi dziecka ze znacznym stopniem niepełnosprawności, jeśli sprawowanie opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym uniemożliwia podjęcie pracy zawodowej, w wysokości 60% wymiaru renty socjalnej;
- jednemu z rodziców, macosze lub ojczymowi dziecka w wieku 16–18 lat ze znacznym stopniem niepełnosprawności, jeśli sprawowanie opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym uniemożliwia podjęcie przez rodzica pracy zawodowej, w wysokości 100% wymiaru renty socjalnej;
- opiekunowi lub prawnemu opiekunowi osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności, w wieku co najmniej 18 lat, jeśli świadczenie opieki lub dozoru nad osobą niepełnosprawną uniemożliwia opiekunowi podjęcie pracy zawodowej, w wysokości 100% wymiaru renty socjalnej; oraz
- opiekunowi lub prawnemu opiekunowi osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, w wieku, co najmniej 18 lat, jeśli świadczenie opieki lub dozoru nad osobą niepełnosprawną uniemożliwia opiekunowi podjęcie pracy zawodowej, w wysokości 60% wymiaru renty socjalnej.

Zasiłek dla opiekuna osoby niepełnosprawnej nie przysługuje osobom posiadającym orzeczenie o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności.

2.5.1.5. Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych

Pracownik, który odniósł fizyczne uszkodzenie ciała, wykonując swoje obowiązki pracownicze, ma prawo wystąpić o odszkodowanie od pracodawcy za spowodowaną szkodę. Fizyczne uszkodzenie ciała mogło być spowodowane wypadkiem przy pracy lub zachorowaniem na chorobę zawodową, wskutek czego pracownik został uznany za trwale niezdolnego do pracy. Osoba taka ma prawo do odszkodowania za szkody na osobie spowodowane z winy pracodawcy.

Odszkodowanie składa się z zapłaty pieniędzy w wysokości dochodu (lub jego części), jaki dana osoba utraciła wskutek utraty lub zmniejszenia jej zdolności do pracy. Oprócz odszkodowania z tytułu utraty dochodu z tytułu szkód na osobie, pracodawca odpowiedzialny za szkodę jest zobowiązany zrekompensować dodatkowe wydatki wywołane u osoby poszkodowanej szkodą na zdrowiu, takie jak koszty urządzeń i pomocy protetycznych, leków na receptę, opłat za usługi medyczne, koszty podróży do placówek terapeutycznych lub ośrodków zdrowia oraz koszty utrzymania osoby poszkodowanej.

Aby ubiegać się o rekompensatę, dana osoba musi skontaktować się z jej lekarzem rodzinnym lub lekarzem-specjalistą dla celów identyfikacji jej szkody na zdrowiu. Jeżeli podejrzewana jest

choroba zawodowa, lekarz rodzinny lub lekarz specjalista skieruje osobę do Kliniki Chorób Zawodowych, gdzie ustalona zostanie przyczyna oraz odsetek utraty zdolności do pracy, jak i potrzeba poniesienia dodatkowych wydatków. Jeżeli pracodawca odpowiedzialny za szkodę na zdrowiu wejdzie w stan likwidacji, osoba poszkodowana musi skontaktować się z lokalnym urzędem emerytalnym w celu uzyskania odszkodowania.

2.5.2. Inne świadczenia socjalne – beneficjenci i warunki uzyskania

2.5.2.1. Świadczenia rodzinne

Zasiłki rodzinne w Estonii przysługują osobom mającym prawo do stałego pobytu oraz cudzoziemcom mającym zezwolenie na pobyt czasowy.

W Estonii istnieje 11 rodzajów świadczeń rodzinnych. Dzielą się one na: jednorazowe, miesięczne, kwartalne i roczne. Wypłacone są z budżetu państwa.

Świadczenia miesięczne

Zasiłek na dziecko – płacony jest od urodzenia, aż do osiągnięcia 16 roku życia. Zasiłek ten przysługuje też dzieciom do 19 roku życia, jeśli pobierają naukę w systemie dziennym w szkole podstawowej, średniej ogólnokształcącej lub zawodowej lub też ze wskazań medycznych uczęszczają do szkoły innego typu. Zasiłek na dziecko jest wypłacany miesięcznie..

Zasiłek wychowawczy przysługuje jednemu z rodziców wychowujących dziecko w wieku do lat 3 lub w połowie jego wymiaru na każde dziecko do lat 3, osobie przebywającej na urlopie wychowawczym. W rodzinach z jednym dzieckiem do lat 3 i innym dzieckiem w wieku 3–8 lat, jednemu z rodziców przysługuje miesięcznie na jedno dziecko $\frac{1}{4}$ wymiaru zasiłku. W rodzinach z trojgiem lub więcej dzieci w wieku przynajmniej 3 lat zasiłek wychowawczy w wysokości $\frac{1}{4}$ wymiaru tego świadczenia przysługuje jednemu z rodziców na każde dziecko w wieku 3–8 lat. Jednemu z rodziców lub opiekunów dziecka pobierających zasiłek wychowawczy przysługuje dodatkowe świadczenie, na każde dziecko poniżej 1 roku życia.

Zasiłek dla rodzica samotnie wychowującego dziecko przysługuje, gdy odpowiedni wpis do ewidencji stwierdza, że ojciec dziecka jest nieznany lub też gdy jedno z rodziców nie podjęło obowiązków rodzicielskich.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje na dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej. Wypłacany jest osobie ustanowionej prawnym opiekunem dziecka w sześciokrotnej wysokości zasiłku pielęgnacyjnego.

Świadczenia jednorazowe

Zasiłek adopcyjny – przysługuje rodzicom adopcyjnym, którzy nie są krewnymi dziecka adoptowanego, o ile tej rodzinie nie został wypłacony wcześniej zasiłek z tytułu narodzin dziecka.

Zasiłek z tytułu narodzin dziecka – płacony jest w wysokości dwudziestopięciokrotnego wymiaru podstawowego zasiłku na dziecko na pierwsze dziecko, a w wypadku ciąży mnogiej, w wysokości dwudziestokrotnego wymiaru zasiłku na dziecko na każde następne dziecko.

Zasiłek z tytułu rozpoczęcia samodzielnego życia – przysługuje osobom pozbawionym opieki rodzicielskiej, które wychowywały się w domu dziecka lub w innej placówce opieki społecznej przez przynajmniej trzy lata przed rozpoczęciem samodzielnego życia, jeśli nową egzystencję rozpoczynają poza miejscem dotychczasowego pobytu. Jeśli pobyt osoby zainteresowanej w placówce opieki społecznej, przed okresem usamodzielnienia, był krótszy niż trzy lata, zasiłek jest pomniejszony o 2,5% za każdy miesiąc poniżej trzech lat.

Zasiłek szkolny – przysługuje, gdy dziecko rozpoczyna naukę w szkole

Świadczenie kwartalne

Kwartalny zasiłek przysługuje rodzinom wychowującym czworo lub więcej dzieci oraz rodzinom wychowującym trojaczki. Zasiłek ten jest wypłacany jednemu z rodziców lub opiekunów dzieci, w ostatnim miesiącu każdego kwartału na każde dziecko otrzymujące zasiłek w podstawowym

wymiarze. Wysokość świadczenia jest wielokrotnością liczby dzieci, którym ono przysługuje oraz podstawowego wymiaru zasiłku na dziecko. Na trojaczki przysługuje czterokrotność podstawowego wymiaru zasiłku na dziecko.

W celu ubiegania się o wymienione wyżej świadczenia należy przedstawić we właściwym biurze rentowym następujące dokumenty:

- wypełniony formularz wniosku;
- paszport wnioskodawcy (jeśli wnioskodawca jest obcokrajowcem musi przedstawić także pozwolenie na pobyt);
- zaświadczenie z urzędu stanu cywilnego o urodzeniu dziecka (w przypadku występowania o zasiłek z tytułu urodzenia dziecka);
- akt urodzenia dziecka;
- legitymację uczniowską lub zaświadczenie ze szkoły (dotyczy uczniów w wieku 16–19 lat);
- orzeczenie o adopcji (dotyczy wniosku o zasiłek adopcyjny);
- zaświadczenie, że jest się osobą samotnie wychowującą dziecko (dotyczy wniosku o zasiłek dla rodzica samotnie wychowującego dziecko);
- zaświadczenie dokumentujące fakt nie podjęcia przez jednego z rodziców obowiązków rodzicielskich (dotyczy wniosku o zasiłek dla rodzica samotnie wychowującego dziecko);
- zaświadczenie z jednostki wojskowej o odbywaniu służby (dotyczy wniosku o zasiłek na dzieci poborowych);
- kopię aktu adopcyjnego lub dokumentu ustanawiającego osobę zainteresowaną prawnym opiekunem (dotyczy wniosku o zasiłek adopcyjny);
- zaświadczenie z właściwej placówki opieki społecznej oraz o nowym zameldowaniu (dotyczy zasiłku z tytułu rozpoczęcia samodzielnego życia).

2.5.2.2. Świadczenia z tytułu bezrobocia

Transfer zasiłku dla bezrobotnych z Polski do Estonii

Osoby otrzymujące zasiłek dla bezrobotnych we własnym kraju, które pobierały ten zasiłek przez okres co najmniej czterech tygodni, mogą w dalszym ciągu otrzymywać go przez okres do trzech miesięcy, poszukując pracy w Estonii.

Powinieneś poinformować właściwą administrację w swoim kraju o zamiarze poszukiwania pracy w innym kraju, a także o dacie swojego wyjazdu.

Twoja administracja ds. zasiłków dla bezrobotnych ustali, czy spełnione są warunki i poinformuje odpowiedni urząd pracy w Estonii o transferze. Należy zgłosić się do najbliższego urzędu pracy w Estonii niezwłocznie po przyjeździe, nie później niż w ciągu 7 dni od przyjazdu. Zasiłek będzie wypłacany na Twoje konto.

Zasady nabywania prawa do zasiłku dla bezrobotnych w Estonii

Osoby, które zarejestrowały się w lokalnym urzędzie pracy i złożyły wniosek o przyznanie zasiłku dla bezrobotnych oraz przepracowały lub opłacały ubezpieczenie na wypadek bezrobocia przynajmniej 12 miesięcy w ciągu ostatnich 36 miesięcy, mają prawo do zasiłku dla bezrobotnych.

Wysokość zasiłku dla bezrobotnych uzależniona jest od kwoty miesięcznych zarobków.

Informacje na temat świadczeń dla bezrobotnych można uzyskać w następujących instytucjach:

Publiczne Służby Zatrudnienia

Infolinia: 15501

e-mail: info@tootukassa.ee

2.5.3. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu

<http://www.tootukassa.ee> – Publiczne Służby Zatrudnienia, E-mail: info@tootukassa.ee

<http://www.sm.ee> – Ministerstwo Spraw Społecznych

<http://www.haigekassa.ee> – Estoński Fundusz Zdrowia

2.6. Staże w Estonii

Staże w Estonii nie są praktykowaną formą. Natomiast wszyscy bezrobotni mogą korzystać z następujących form wspierających ich zatrudnienie i przygotowanie do podjęcia pracy:

- Praktyki zawodowe, trwające do 4 miesięcy (ich długość uzależniona jest od rodzaju i stopnia skomplikowania danej pracy). Jeżeli wystąpi taka konieczność osoba odbywająca praktykę może mieć pokryte koszty podróży i zakwaterowania, Wynagrodzenie jest wypłacane w miejscu pracy.
- Prace publiczne – okresowe zatrudnienie nie przekraczające 15 godzin miesięcznie. Może je odbywać osoba bezrobotna po wyrażeniu przez siebie zgody.
- Szkolenia przygotowujące do podjęcia zatrudnienia – trwają maksymalnie do 3 miesięcy. Mają na celu przywrócenie na rynek pracy (nabycie ponowne umiejętności pracy) lub przygotowanie do podjęcia zatrudnienia po raz pierwszy.

www.tootukassa.ee – Publiczne Służby Zatrudnienia

3. Warunki życia

3.1. Zakwaterowanie

Ogłoszeń o możliwości wynajmu lub kupna mieszkań lub domów należy szukać w gazetach, np. „Soov” lub ”Börs”, agencjach nieruchomości (pobierają prowizję) lub na stronach internetowych. Największe agencje nieruchomości w Estonii to: City 24 i Kinnisvaraweb; mają one swoje strony internetowe: www.kv.ee i www.city24.ee .

Ceny wynajmu mieszkań kształtują się od ok. 200 EUR plus opłaty za media. Ceny zakupu mieszkań wahają się od ok. 52 tys EUR do ok. 32 tys EUR. Ceny domów rozpoczynają się od 160 tys EUR.

Ceny produktów wahają się na terenie kraju. Na koniec grudnia 2018 r. średnie ceny podstawowych artykułów żywnościowych kształtowały się następująco:

1 litr mleka	- 0,70 euro
1kg ryżu	- 1,14 euro
1 kg ziemniaków	- 0,37 euro
1 kg jabłek	- 0,95 euro
1 kg drobiu piersi kurczaka	- 5,42 euro
12 jajek	- 1,31 euro
1 kg chleba	- 1,40 euro

3.2. Prawo jazdy

Polskie prawa jazdy są honorowane w Estonii. Konieczność zamiany polskiego prawa jazdy na estońskie zachodzi tylko w sytuacji, gdy obywatel polski otrzymuje stałe zezwolenie na pobyt w Estonii. Natomiast, na polskich numerach rejestracyjnych można jeździć przez okres do 12 miesięcy. Następnie, należy wystąpić o zmianę numerów na estońskie.

3.3. System edukacji

Estoński system edukacji jest czteropoziomowy: edukacja na poziomie przedszkolnym, szkoły podstawowej, szkoły średniej i edukacja na poziomie szkoły wyższej. Każdy z wymienionych poziomów musi spełniać określone założenia programowe.

Estoński system szkolnictwa oferuje następujące formy kształcenia: szkoły dzienne, szkoły wieczorowe, studia zaoczne i eksternistyczne, a także zapewnia kształcenie indywidualne w domu ucznia.

Obowiązek szkolny dotyczy dzieci, które w bieżącym roku ukończyły 7 lat i trwa aż do ukończenia wykształcenia podstawowego lub osiągnięcia wieku 17 lat.

Dzieci obywateli innych państw i bezpaństwowców przebywających w Estonii są obowiązane poddać się obowiązkowi szkolnemu.

Estońskie władze państwowe i samorządowe gwarantują sierotom i dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej bezpłatne utrzymanie i wykształcenie. Także osoby z upośledzeniami fizycznymi lub umysłowymi oraz osoby z poważnymi dysfunkcjami mowy mają zapewnioną możliwość kształcenia w specjalnych ośrodkach edukacyjnych.

Językiem wykładowym w większości szkół podstawowych i średnich jest język estoński. Jednak istnieją również szkoły z rosyjskim jako językiem wykładowym. Językiem wykładowym na uniwersytetach oraz wyższych uczelniach technicznych i zawodowych jest z reguły język estoński. Jednak na niektórych uniwersytetach wykłady prowadzone są też w języku angielskim.

Szkolnictwo dla dorosłych obejmuje zarówno uniwersytety „trzeciego wieku” jak i szkoły wyrównujące braki w dotychczasowej edukacji - na przykład zdobycia matury.

Edukacja przedszkolna

Edukacja przedszkolna jest realizowana przez instytucje opieki przedszkolnej (przedszkola i żłobki). Przedszkola, samorządowe i prywatne, wykonują zadania z zakresu edukacji przedszkolnej i są trwałym elementem estońskiego systemu oświaty. Żłobki obejmują opieką dzieci w wieku 3 lat. Przedszkola zapewniają opiekę przedszkolną dzieciom pomiędzy 3 a 7 rokiem życia. Istnieją też przedszkola specjalne dla dzieci w wieku 3–7 lat wymagających opieki specjalistycznej. Językiem, w którym prowadzone są zajęcia w instytucjach przedszkolnych jest język estoński. Na mocy decyzji właściwych władz samorządowych edukacja przedszkolna może być prowadzona w innych językach.

Rodzice swobodnie decydują o wyborze żłobka lub przedszkola, pod warunkiem, że w wybranej placówce są wolne miejsca.

Placówki edukacji przedszkolnej są finansowane z budżetu jednostek samorządowych, z opłat wnoszonych przez rodziców lub z dotacji. Posiłki opłacają rodzice.

Wykształcenie podstawowe

To minimalny, obowiązkowy poziom wykształcenia. Zdobycie wykształcenia podstawowego uprawnia do kontynuowania nauki w szkole ponadpodstawowej. W Estonii edukację na poziomie podstawowym realizują dziewięcioklasowe szkoły podstawowe, zwykle łączone ze szkołami ponadpodstawowymi w zespoły szkół. Obejmują one dzieci w wieku 7-16 lat. Edukacja na tym poziomie kończy się egzaminem, którego wynik decyduje o typie szkoły, w której uczeń będzie kontynuował edukację.

Wykształcenie ponadpodstawowe

Edukacje na tym poziomie prowadzą szkoły średnie o profilu ogólnym i zawodowym. Nauka w szkołach średnich obejmuje klasy 10–12. Profil ogólnokształcący realizują szkoły ogólnokształcące (gimnazja) i ogólnokształcące wyższe (licea). Ukończenie szkoły średniej ogólnokształcącej umożliwia rozpoczęcie studiów wyższych. Edukacja kończy się egzaminem państwowym (maturą) przeprowadzanym przez państwową komisję egzaminacyjną przy Ministerstwie Edukacji i Badań. Matura składa się z trzech przedmiotów, z czego jednym

obowiązkowym dla wszystkich jest język estoński. Wykształcenie zawodowe można uzyskać po ukończeniu szkoły podstawowej lub średniej ogólnokształcącej. Takie wykształcenie zapewnia odpowiednie kwalifikacje i uprawnienia do wykonywania zawodu kierunkowego lub kontynuacji wyższych studiów zawodowych.

Wykształcenie wyższe

Można je zdobyć na uniwersytetach państwowych i prywatnych, jak i w innych uprawnionych uczelniach. Z reguły studia na uczelniach są bezpłatne. Czesne obowiązuje na uczelniach prywatnych.

Wykształcenie wyższe zawodowe

Wszystkie osoby z wykształceniem średnim mogą ubiegać się o przyjęcie na wyższe studia zawodowe. Po ich ukończeniu można kontynuować kierunkowe studia magisterskie. Studia wyższe zawodowe trwają trzy do czterech lat i odbywają się w systemie dziennym, zaocznym lub eksternistycznym. Na uczelniach publicznych studia finansowane są z budżetu państwa. Językiem wykładowym jest estoński. Absolwenci po ukończeniu studiów wyższych zawodowych otrzymują świadectwo ukończenia wraz z uzyskanym rezultatem.

Wykształcenie uniwersyteckie

O indeksy mogą się ubiegać wszystkie osoby z wykształceniem średnim. Wykształcenie akademickie obejmuje trzy poziomy: licencjat, studia magisterskie i doktoranckie. Studia licencjackie trwają 3–4 lata, magisterskie 1–2 lata i kończą się obroną pracy magisterskiej. Studia doktoranckie stanowią najwyższy poziom wykształcenia akademickiego i zwykle trwają 3–4 lata. Kończą się obroną pracy doktorskiej.

Czas trwania studiów na estońskich uniwersytetach zależy od rodzaju specjalizacji. Np. czas trwania studiów medycznych, weterynaryjnych, architektonicznych wynosi 6 lat, podczas gdy farmacja, stomatologia, architektura inżynieria czy studia nauczycielskie wymagają 5 lat.

Więcej informacji na www.ekool.ee

3.4. Uznawalność dyplomów i kwalifikacji dla celów zawodowych

W Unii Europejskiej istnieje zasada, że osoba, która zdobyła kwalifikacje w jednym z krajów Unii Europejskiej, może pracować w innym kraju zgodnie ze swoimi kwalifikacjami. Zawód lekarza, pielęgniarki, położnej, weterynarza oraz architekta jest automatycznie uznawany w każdym kraju Europejskiego Obszaru Gospodarczego. W przypadku innych zawodów regulowanych, osoby poszukujące pracy muszą zwracać się o uznanie ich kwalifikacji w kraju docelowym. W krajach EU/EOG zawody regulowane mogą być wykonywane jedynie przez osoby, które uzyskały kwalifikacje w danym kraju. Jeśli zawód nie jest regulowany w kraju poszukiwania pracy, nie ma potrzeby uznawania kwalifikacji zawodowych.

W Estonii dyplomy zawodowe i akademickie wystawiane za granicą są uznawane przez Estońskie Centrum ENIC/NARIC. Każdy Estończyk i obcokrajowiec ma prawo wystąpić do tego Centrum z prośbą o uznanie jego kwalifikacji zawodowych zdobytych za granicą.

Aby uzyskać uznanie kwalifikacji zawodowych, należy w określonych przypadkach zwrócić się do następujących organizacji:

- Stowarzyszenie Adwokatów – uznawanie zawodu prawnika;
- Ministerstwo Edukacji i Nauki – uznanie zawodu nauczyciela;
- Ministerstwo Środowiska – działalność w organizacjach zajmujących się gospodarowaniem ziemią i środowiskiem;
- Ministerstwo Rolnictwa – zawody związane z praktyką weterynaryjną i produkcją rolną;
- Urząd Kanclerza (Ambasada) – działalność związana z archiwizacją systemów i usług;
- Urząd Zdrowia – działalność związana z opieką zdrowotną i socjalną;

- Ministerstwo Gospodarki i Komunikacji – zawody związane z transportem;
- Inspektorat Nadzoru Technicznego – zawody związane z wykopaliskami;
- Inspektorat Nadzoru Finansowego – zawody związane z rynkiem zabezpieczeń przy Eesti Pank (Estoński Bank Narodowy).

Dodatkowe informacje dotyczące uznawania kwalifikacji zawodowych można otrzymać w Estońskim Centrum ENIC/NARIC: <http://www.archimedes.ee/enic/index.php>.

3.5. Kursy języka narodowego

Kursy języka estońskiego prowadzone są na następujących uczelniach:

- [Tallinn University of Technology. Language Centre](#)
- [University of Tartu. Language Centre](#)
- [Folkuniversitetet. Estonian Conversation course for pre-intermediate](#)

Oraz szkoły prywatne:

- [Tallinn Language School](#)
- [Tea Language School](#)
- [Tartu Folk High School](#)

3.6. System opieki zdrowotnej

3.6.1. Ogólne zasady dostępu do usług medycznych

Osoba przebywająca czasowo w Estonii powinna udać się do lekarza rodzinnego z kartą EKUZ (Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego).

Wizyta u specjalisty wymaga skierowania od lekarza rodzinnego. Skierowanie nie jest konieczne w celu uzyskania porady u psychiatry, ginekologa, specjalisty chorób skórnych i wenerycznych, okulisty, pulmonologa (leczenie gruźlicy), specjalisty chorób zakaźnych (leczenie HIV/AIDS), chirurga lub ortopedy (w przypadku urazów). W nagłych przypadkach pacjent może zawsze skorzystać z usług pogotowia ratunkowego. Lekarz dyżurny pogotowia podejmuje decyzję, czy pacjent wymaga hospitalizacji.

Opieka dentystyczna jest płatna w Estonii. Dzieci i młodzież poniżej 19 roku życia korzystają z bezpłatnej opieki stomatologicznej. Dorośli ponoszą pełny koszt leczenia stomatologicznego (za wyjątkiem nagłych przypadków: ekstrakcji zęba i rozcięcia ropnia).

Pacjenci ponoszą część kosztów, w tym koszty opieki ambulatoryjnej oraz dzienne koszty hospitalizacji.

Z opłaty za pobyt w szpitalu zwolnione są następujące osoby:

- dzieci i młodzież poniżej 19 roku życia;
- kobiety w ciąży i rodzące;
- pacjenci przebywający na oddziałach intensywnej terapii.

Pełne informacje dostępne są na stronie internetowej: www.e-tervis.ee i pod numerem telefonu 6943900 przez 24 godziny.

Numer telefonu pogotowia ratunkowego: 112.

3.6.2. Ubezpieczenie zdrowotne

Pracodawca co miesiąc odprowadza od kwoty wynagrodzenia brutto 33% podatku socjalnego w tym 13% na ubezpieczenie zdrowotne.

3.6.3. Dokumenty niezbędne do uzyskania świadczeń medycznych

Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego nie jest jednak dowodem ubezpieczenia w Narodowym Funduszu Zdrowia uprawniającym do świadczeń zdrowotnych na terytorium Polski. Oznacza to, że osoba ubezpieczona w NFZ może posługiwać się EKUZ wyłącznie w innych państwach członkowskich.

EKUZ zawiera następujące informacje:

- Imię,
- Nazwisko
- Datę urodzenia
- PESEL
- Numer identyfikacyjny instytucji, która wydała Kartę,
- Numer identyfikacyjny Karty
- Data ważności Karty

Informacje te, to jedyne dane zawarte na Karcie. Każde państwo członkowskie wydaje Kartę we własnym języku urzędowym, zawierającą ten sam zestaw danych.

Prawo do otrzymania Europejskiej Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego mają osoby ubezpieczone w Narodowym Funduszu Zdrowia. Każda osoba ubezpieczona, także członek rodziny, otrzymuje własną Kartę. A zatem, gdy np. na wakacje wyjeżdża czteroosobowa rodzina, każdy jej członek, w tym dzieci, powinien zaopatrzyć się w EKUZ.

Karta jest wydawana osobom wyjeżdżającym czasowo do innego państwa członkowskiego, np.:

- w celach turystycznych;
- w celu odwiedzenia rodziny lub znajomych;
- w związku z krótką podróżą służbową;
- w celu podjęcia studiów;
- pracownikom oddelegowanym do pracy za granicę przez polskiego pracodawcę.

Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego nie przysługuje osobom, które przestały podlegać polskiemu ustawodawstwu, np. w związku z podjęciem pracy w innym państwie członkowskim, oraz osobom, których ubezpieczenie w NFZ wygasło.

Aby otrzymać Europejską Kartę Ubezpieczenia Zdrowotnego należy złożyć wniosek w Oddziale Wojewódzkim lub Delegaturze Narodowego Funduszu Zdrowia właściwym ze względu na miejsce zamieszkania. Wniosek można otrzymać w Oddziale lub Delegaturze albo pobrać na stronie <https://www.ekuz.nfz.gov.pl/>.

Wypełniony wniosek wraz z załącznikami należy złożyć w Oddziale w jeden z następujących sposobów:

- osobiście;
- pocztą;
- faksem.

Adresy i numery telefonów Oddziałów Wojewódzkich NFZ i Delegatur na stronie www.nfz.gov.pl
EKUZ uprawnia do korzystania z niezbędnych świadczeń zdrowotnych w innym państwie członkowskim w takim zakresie, który umożliwi kontynuowanie zaplanowanego pobytu w tym państwie w bezpiecznych warunkach z medycznego punktu widzenia.

EKUZ nie daje żadnych uprawnień, jeżeli celem podróży jest odbycie planowego leczenia.

Karta uprawnia do korzystania w innych państwach z opieki tylko tych placówek, które działają w ramach powszechnego systemu ochrony zdrowia. Za leczenie prywatne pacjent musi zapłacić we własnym zakresie. W większości państw także placówki, działające w ramach powszechnego systemu ochrony zdrowia, pobierają pewne opłaty od ubezpieczonych. EKUZ nie zwalnia z poniesienia tych kosztów.

3.7. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu

www.ekool.ee – Portal dotyczący edukacji

<http://www2.archimedes.ee/enic/index.php> – Estońskie Centrum ENIC/NARIC

<http://www.e-tervis.ee/index.php/en/> - Estoński Portal e-Zdrowia

www.mnt.ee – Estońskie Centrum Rejestracji Pojazdów, infolinia 620 1200, informacja drogowa: 1510, e-mail: [info at mnt dot eeinfo@mnt.ee](mailto:info@mnt.ee)

www.nfz.gov.pl/ue – Narodowy Fundusz Zdrowia

Data przygotowania informacji:

Listopad 2018 r.

Osoba przygotowująca informacje:

Doradca EURES Anna Dolistowska-Buza z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie.